

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Кафедра фінансів і кредиту

Морозова Альона Андріївна

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНОЮ ПОЛІТИКОЮ БАНКУ

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи на здобуття
ступеня вищої освіти магістр
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньо-професійною програмою «Фінанси і кредит з
поглибленим вивченням іноземної мови»

Науковий керівник:
канд. екон. наук, доц. Черненко К.П.

Рецензент:
канд. екон. наук, доц. Міцкевич Н.В.

Миколаїв 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. У даний час банки змушені організувати свою роботу в складних економічних умовах. У світі відбувається безліч суперечливих, важко прогнозованих економічних і політичних процесів. Одночасно з цим, всередині країни посилюються вимоги до фінансової стійкості і ліквідності банків на державному рівні.

Зважаючи на те, що кредитна діяльність є для банків основним джерелом доходів, банк опиняється перед складним вибором. З одного боку, зростання кредитного портфеля буде збільшувати процентні доходи, а з іншого боку, чим більше кредитний портфель, тим вище в ньому відсоток простроченої заборгованості і нижча ліквідність банку, а значить з ростом кредитного портфеля будуть збільшуватись і кредитні ризики.

Тому, визначальним елементом в проведенні кредитної діяльності банку є ефективно розроблена банком кредитна політика.

А втім неефективне управління кредитною політикою банків знижує роль фінансово-кредитних важелів не лише у подальшому розвитку фінансово-кредитної сфери, але й національної економіки в цілому.

Значний внесок у розробку різних аспектів управління кредитною політикою зробили такі вчені-економісти: Владичин У.В., Шевченко Р.І., Антіпова Н.А., Криклій О.А., Мірошніченко О.В., Строгонов А.А. та Кононов В.М., Пещанська І.В., Тейван Петтієгер, Айдел Томас тощо.

Антіпова Н.А. в своїй праці досліджує вдосконалення ефективності кредитної політики банку як однієї з передумов конкурентоспроможності економіки. Такі автори, як Владичин У.В. та Шевченко Р.І. визначають необхідність формування успішної кредитної політики беручи до уваги всю множину ризиків (внутрішніх і зовнішніх), якими він обтяжений та які впливають на ефективність його діяльності, а також ставлення керівництва банку до ризику. Криклій О.А. та Мірошніченко О.В. детально досліджують організацію формування та реалізації кредитної політики банку. Тейван Петтієгер розробив специфічні принципи кредитної політики.

Разом із тим, в умовах мінливого ринкового середовища актуальність проблеми управління кредитною політикою банку зумовлена її дискусійністю, тому об'єктивно постає потреба пошуку підходів до удосконалення управління кредитною політикою банку та зростання ефективності банківської діяльності.

Гіпотезою дослідження є те, що існують додаткові інструменти управління кредитною політикою, які потрібно використовувати банкам в умовах фінансової нестабільності задля зростання ефективності банківської діяльності.

Метою магістерського дослідження є розробка науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення управління кредитною політикою банку.

Завдання:

- здійснити критичний огляд наукової літератури щодо трактування поняття «кредитна політика банку» та систематизувати фактори впливу на кредитну політику банку;
- здійснити аналіз існуючих теоретичних підходів до оцінювання кредитної політики банку та обґрунтувати етапи оцінювання ефективності кредитної політики банку;
- здійснити аналіз фінансового стану досліджуваних банків;
- оцінити ефективність управління кредитною політикою досліджуваних банків;
- визначити напрямки та шляхи зниження ризиків банківської діяльності та підвищення ефективності управління кредитною політикою досліджуваних банків.

Об’єктом дослідження є процес формування та реалізації кредитної політики банків.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні аспекти формування та реалізації кредитної політики банків.

Методи дослідження. Теоретичну та методологічну основу магістерської роботи складають наукові положення сучасної економічної теорії, праці вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячені проблемам управління кредитною політикою банку.

У роботі використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, зокрема загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція) – для визначення сутності поняття «кредитна політика банку»; здійснено порівняльний аналіз існуючих теоретичних підходів до управління кредитною політикою банку, що стало основою для обґрунтування етапів оцінки ефективності кредитної політики банку; таблично-графічні – для наочного подання результатів дослідження; системно-структурного аналізу, прогнозування – для обґрунтування рекомендацій, щодо підвищення ефективності кредитної політики досліджуваних банків.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в поглибленні теоретичних засад оцінювання ефективності управління кредитною політикою банку та розробці практичних рекомендацій щодо її підвищення. Основні результати, що відображають наукову новизну роботи, полягають у такому:

удосконалено:

- теоретичний підхід до оцінки ефективності кредитної політики банків, який ґрунтується на дослідженні сучасного стану кредитних операцій банку, кредитного портфелю банку, обсягу ефективних ресурсів, кредитного ризику;

дістали подальшого розвитку:

- трактування сутності «кредитна політика банку» як комплекс заходів, який включає в себе аспекти фінансового менеджменту, ризик-менеджменту і фінансового маркетингу;
- оцінювання ефективності кредитної політики банків на основі обґрунтованого теоретичного підходу, що дозволяє оцінити ефективність

управління кредитною політикою банку стосовно фізичних та юридичних осіб;

– обґрунтування напрямів та шляхів удосконалення управління кредитною політикою банку, у першу чергу з урахуванням особливостей клієнтської бази банків.

Інформаційною базою для проведеного дослідження стали законодавчі та нормативні акти України з питань регулювання банківської діяльності, фінансова звітність досліджуваних банків (ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ КБ «ПриватБанк», ПАТ «Альфа-Банк», ПАТ «Скай Банк», АТ «АкордБанк»), наукові публікації вітчизняних і зарубіжних авторів.

Обсяг і структура. Робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків і списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 104 сторінок тексту. Список використаних джерел налічує 62 найменувань. Робота містить 69 таблиць, 6 рисунків, 32 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, його методи та інформаційну базу, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

У **першому розділі «Теоретичні засади сутності та змісту кредитної політики банку»** систематизовано сутність поняття «кредитна політика банку» та фактори, що на неї впливають; здійснено порівняльний аналіз зарубіжних та вітчизняних підходів до управління нею.

У науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення кредитної політики банку. Тому автором пропонується розглядати кредитну політику банку як комплекс заходів, який включає в себе аспекти фінансового менеджменту, ризик-менеджменту і фінансового маркетингу. Так, заходи фінансового менеджменту в кредитній політиці банку наведено на рис. 1.

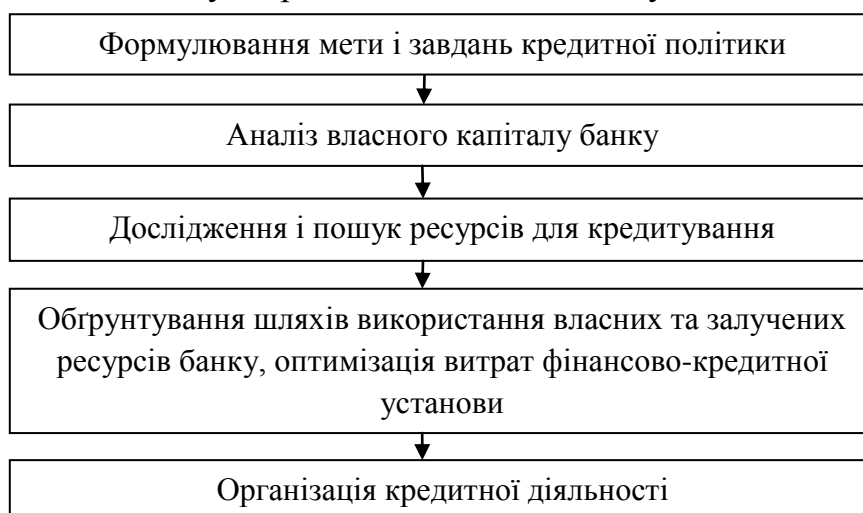

Рис. 1. Заходи фінансового менеджменту в кредитній політиці

Фінансовий маркетинг в кредитній політиці банку передбачає здійснення таких дій (рис. 2):

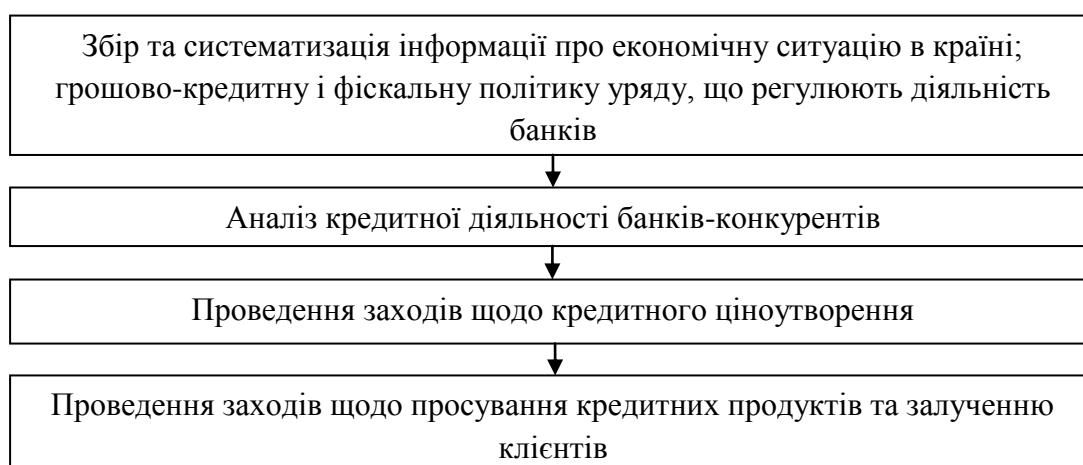

Рис. 2. Фінансовий маркетинг в кредитній політиці банку

Ризик-менеджмент в кредитній політиці банку передбачає проведення таких заходів (рис. 3):

Рис. 3. Ризик-менеджмент в кредитній політиці банку

Отже, огляд наукової літератури свідчить, що значна кількість питань, пов'язаних із теоретико-методичними аспектами управління кредитною політикою банку носить в цілому узагальнений характер. Тому, зважаючи на специфіку діяльності кожної банківської установи, для ефективного управління кредитною політикою банку доцільно конкретизувати сутність кредитної політики банку та визначити специфічні фактори, які найбільшим чином впливають на кредитну політику досліджуваних банків.

Розроблено узагальнений план формування та реалізації кредитної політики банку (табл. 1). Для підвищення якості управління кредитною політикою банку, надалі обґрунтований план потрібно конкретизувати залежно від специфіки діяльності банку та його стратегічних пріоритетів.

Таблиця 1

План формування та реалізації кредитної політики банку

Етап	Сутність
1. Визначення місії кредитного відділу	Місія кредитного відділу повинна повністю відповідати корпоративній місії. Політики повинні відображати корпоративні цілі у своїй конкретній галузі, а також здатність компанії до ризику

Етап	Сутність
2. Обґрунтування цілей кредитного відділу	Цілі повинні відповідати поточним ринковим умовам, відображати стратегічний напрямок організації, підтримувати цілі продажів і змінюватися в залежності від загальної економічної ситуації і фінансових потреб компанії. Будь-які обрані цілі повинні ґрунтуватися на галузевих умовах або на поліпшення минулих результатів банку
3. Розподіл ролей, обов'язків і рівня авторизації	Цей розділ повинен містити короткий опис ролей та обов'язків кожного співробітника відділу. Для більш ефективного результату обов'язки мають бути охарактеризовані письмово
4. Регламентация процедури кредитування	Важливо, щоб правила поширювалися на всіх клієнтів, за дуже невеликим винятком, і щоб вони послідовно застосовувалися
5. Моніторинг ефективності кредитної політики	Після розробки кредитної політики необхідно оцінити її ефективність, і щоквартально після її впровадження.

Отже, перший розділ відображає теоретичні питання, пов'язані з процесом формування та реалізації кредитної політики. У цьому розділі були проаналізовані праці вітчизняних та зарубіжних вчених, досліджено проблематику кредитної політики. Автором були визначені фактори впливу на кредитну політику банку, розроблено план кредитної політики, визначено особливості організації управління кредитною політикою, тощо.

У другому розділі «**Методологія дослідження кредитної політики банку**» автор проаналізував наявні моделі дослідження фінансового стану банку та обрав чотири моделі, такі як: модель Альтмана, модель Спринґейта, модель Берзена Ейгі Ердогана, та модель Юджина Кочака. Застосування вищезазначених моделей в дослідженні дозволить оцінити економічний потенціал банку, результати його роботи за минулий період та якість проведеної кредитної політики, адже однією із головних причин фінансових труднощів і приближення до банкрутства банків є не якісна кредитна політика.

Для розвитку процесу кредитування автором проаналізовано сучасний стан кредитних операцій банку, починаючи з визначення місця, яке посідають кредитні операції в загальному обсязі активів банку. Для цього використано коефіцієнт питомої ваги кредитів у загальних активах банку. Автором модернізовано даний коефіцієнт, що дозволяє визначити, яку частку займають кредити надані фізичним або юридичним особам в загальному обсязі активів, і в результаті сформувані ефективну кредитну політику банку.

Також у роботі автор визначив необхідність аналізу кредитного портфелю банку за кількісними і якісними характеристиками, що є необхідним для ефективного управління. Кількісний аналіз являє собою дослідження структури і складу валового кредитного портфелю у динаміці,

за такими ознаками, як: види кредитів, галузева приналежність, види валют, терміни надання, вартість, характер заборгованості. У свою чергу якісний аналіз дає змогу аналізувати кредитний портфель, зважений на відсоток ризику як в цілому по банку, так і в розрізі підвідомчих установ.

Для якісного аналізу кредитного портфеля автор використав відносні показники, що розраховуються за оборотом за певний період або за залишком на певну дату, а саме:

- питома вага проблемних кредитів у всьому валовому кредитному портфелі;
- відношення простроченої та сумнівної заборгованості до акціонерного капіталу;
- співвідношення резерву на втрати по сумнівних боргах з кредитним портфелем клієнтів, з проблемними кредитами, сумнівною заборгованістю;
- співвідношення резерву на втрати по сумнівних боргах з сумою процентних доходів.

У результаті аналізу методик і інструкцій щодо оцінки кредитного ризику і кредитного портфеля банку було обрано 4 груп показників, за допомогою яких можна комплексно оцінити кредитну політику банку.

Наступним етапом оцінки кредитного портфеля було здійснено оцінку управління та прибутковості кредитного портфеля, що дозволяє визначити ефективність проведеної кредитної політики банку на предмет прийнятності та необхідності розвитку. Автором визначено загальну оцінку кредитного портфеля, адже вона враховує різні аспекти кредитної діяльності, що дозволить отримати досить докладну інформацію про стан кредитного портфеля банку і його ролі в портфелі банківських активів.

Система описаних показників дозволяє оцінити ефективність кредитної політики, її слабкі місця і визначити напрямки подальшого вдосконалення.

У зв'язку з вищевикладеним, автором обґрунтовано такі етапи оцінки ефективності кредитної політики банку, що стали основою для здійснення емпіричного аналізу (рис.4).

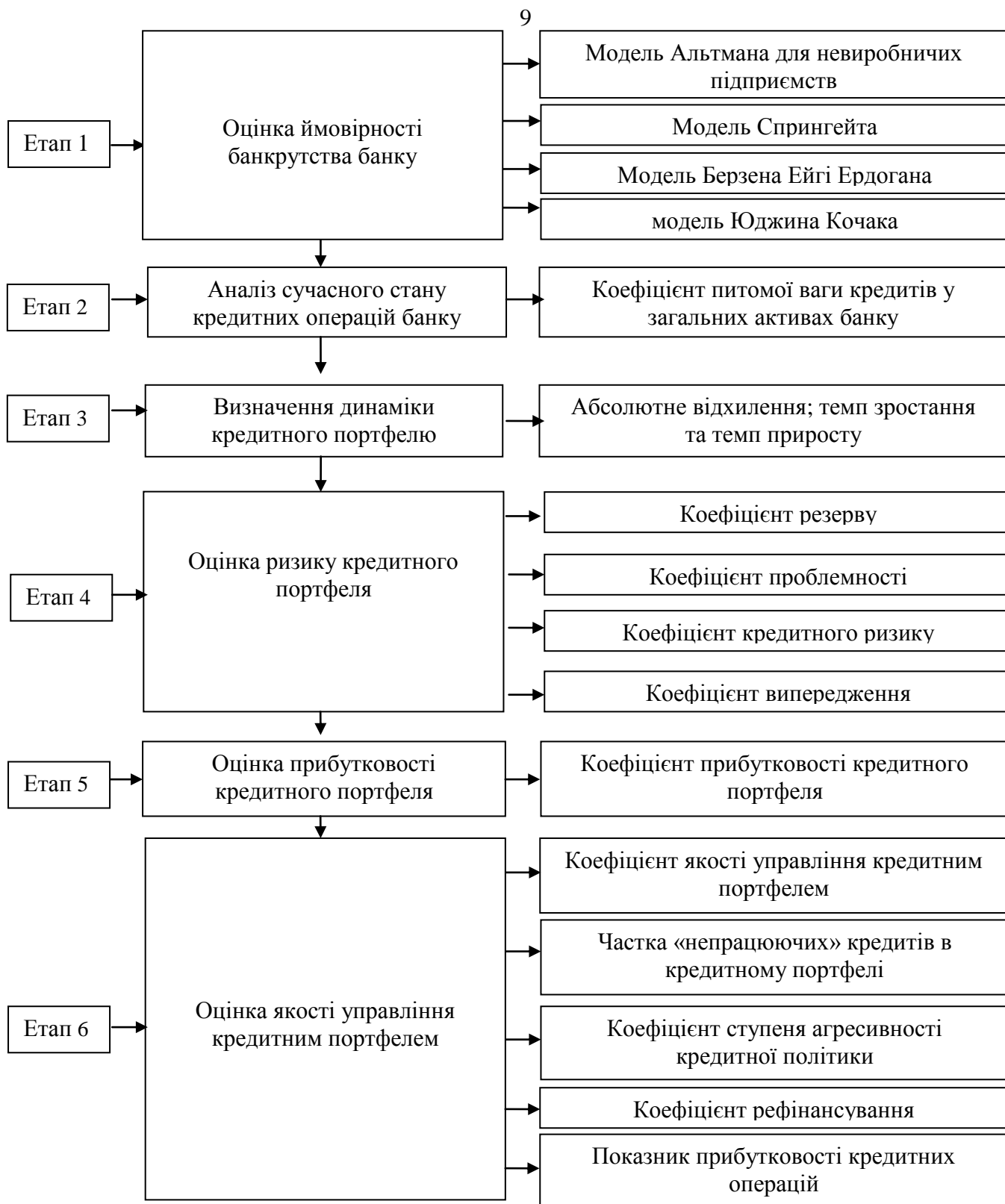

Рис. 4. Етапи оцінки ефективності кредитної політики банку

У третьому розділі «Емпіричний аналіз кредитної політики банку» проведено оцінювання управління кредитною політикою банку на основі обґрунтованого теоретичного підходу. Для аналізу була відібрана фінансова звітність таких банків як: ПАТ КБ «ПриватБанк», ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «Альфа-Банк», ПАТ «АкордБанк» та ПАТ «Скай Банк». В основі дослідження дані Балансу (форма 1), Звіту про фінансові результати обраних банків (форма 2) та Звіту про рух грошових

коштів (форма 3). Аналіз проводився використовуючи річну звітність банків, оскільки вона є у вільному доступі. В магістерському дослідженні використовується річна звітність банків 2013 – 2017 рр. включно, тобто використовувані дані є актуальними.

Першим етапом дослідження є визначення фінансового стану банку за допомогою моделі Альтмана для невиробничих підприємств, моделі Спрингейта, моделі Берзена Ейгі Ердогана, та моделі Юджина Кочака. За моделлю Альтмана у 2017 р. жоден банк не перебуває в зоні фінансової стійкості, що свідчить про наявність проблем в фінансовому становищі банків. За моделлю Берзена Ейгі Ердогана на кінець 2017 р. більшість банків мали задовільний фінансовий стан, окрім ПАТ КБ «ПриватБанку» та ПАТ «Скай Банку». Результати розрахунку за моделлю Спрингейта аналогічні до результатів за моделлю Альтмана і показують, що всі досліджувані банки є потенційними банкрутами і мають значення менші за нормативні, а отже фінансовий стан банків є незадовільним. Результати розрахунку показників за моделлю Юджина Кочака свідчить про можливість банкрутства ПАТ «Скай Банку» у найближчому майбутньому, інші досліджувані банки мають прийнятні показники, що свідчить про відсутність проблем в фінансовому становищі банків.

Діагностика фінансово-економічного стану досліджуваних банків за представленими методиками мала суперечливі результати. Щодо досліджуваних банків, то більшість моделей показує, що банки мають незадовільний фінансовий стан або мають фінансові проблеми при здійсненні своєї діяльності.

Під час проведення аналізу були розраховані такі коефіцієнти: коефіцієнт питомої ваги кредитів у загальних активах банку; динаміка показників кредитного портфеля; коефіцієнт резерву; кредитного ризику; проблемності; прибутковості кредитного портфеля; випередження; якості управління кредитним портфелем; частка «непрацюючих» кредитів в кредитному портфелі; ступеня агресивності кредитної політики; рефінансування та коефіцієнт загальної кредитної активності. Також автором був модернізований коефіцієнт питомої ваги кредитів у загальних активах банку, які дають змогу визначити частку кредитів наданих фізичним та юридичним особам в загальному обсязі активів і визначити на які саме кредити націлена політика банків.

Наступний етап оцінки кредитного портфеля - оцінка прибутковості кредитного портфеля (табл.2).

Таблиця 2

Коефіцієнт прибутковості кредитного портфеля

Дата	ПАТ КБ «ПриватБанк»	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	ПАТ «Альфа- Банк»	ПАТ «Скай Банк»	ПАТ «АкордБанк»
01.01.14	5,87	11,25	7,74	6,44	7,36

Продовж. табл. 2

Дата	ПАТ КБ «ПриватБанк»	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	ПАТ «Альфа- Банк»	ПАТ «Скай Банк»	ПАТ «АкордБанк»
01.01.15	4,56	13,51	6,71	7,39	6,26
01.01.16	1,29	10,98	4,38	11,24	7,35
01.01.17	4,58	17,33	6,92	21,43	9,10
01.01.18	15,94	15,24	9,87	18,32	10,75

Отже протягом аналізованого періоду спостерігається суттєві коливання коефіцієнту прибутковості, що про свідчить нестабільний фінансовий стан банків.

Коефіцієнт якості управління кредитним портфелем є одним із основних при дослідженні управління кредитною політикою банку (табл. 3).

Таблиця 3

Коефіцієнт якості управління кредитним портфелем

Дата	ПАТ КБ «ПриватБанк»	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	ПАТ «Альфа- Банк»	ПАТ «Скай Банк»	ПАТ «АкордБанк»
01.01.14	13,74	19,55	23,01	20,74	36,34
01.01.15	8,27	21,14	17,62	12,73	19,74
01.01.16	12,51	29,90	30,61	12,89	11,87
01.01.17	21,30	23,95	26,48	14,78	27,13
01.01.18	15,02	20,59	28,03	41,32	50,31

Отже, аналізуючи якість управління кредитною політикою досліджуваних банків, можна зробити висновок, що ПАТ «Альфа-Банк», ПАТ «Скай Банк» та ПАТ «АкордБанк» здійснюють неефективну кредитну політику.

У четвертому розділі «Результати оцінки та обґрунтування рекомендацій управління кредитною політикою» здійснено аналіз та інтерпретацію отриманих результатів, а також обґрунтовано рекомендації для удосконалення управління кредитною політикою банків.

Для обґрунтування рекомендацій ефективного управління кредитною політикою банку необхідним є поділ досліджуваних банків на дві групи. Для групування було обрано один із основних коефіцієнтів аналізу управління кредитною політикою банку, а саме коефіцієнт якості управління кредитною політикою банку, дані якого обрані за 2017 р. (рис. 5).

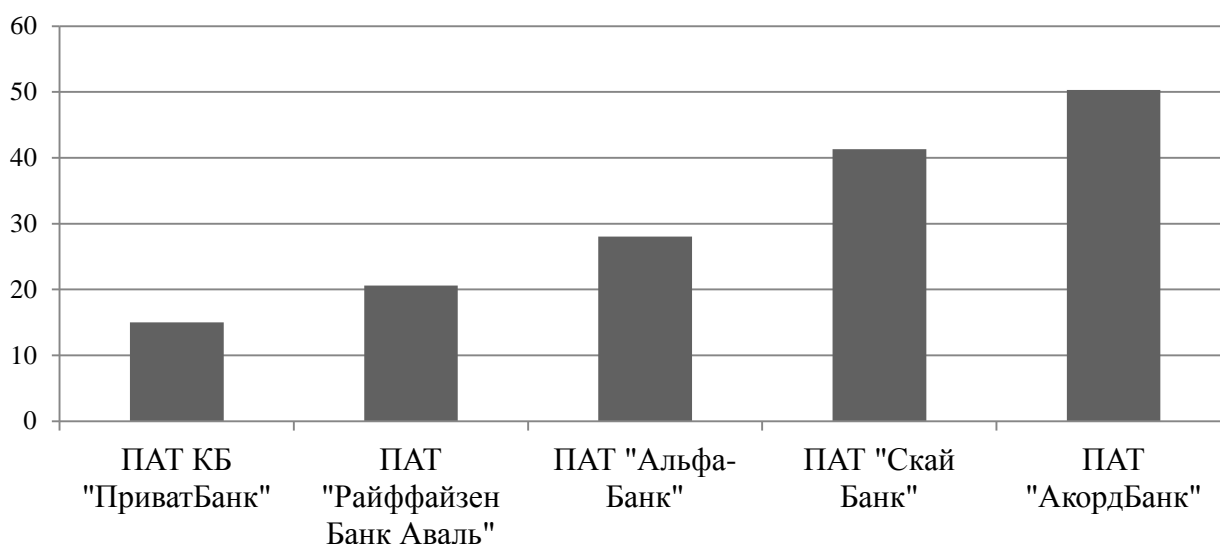

Рис. 5. Коефіцієнт якості управління кредитною політикою банків

До банків з ефективною кредитною політикою відносяться ПАТ КБ «ПриватБанк» та ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», а до другої групи відносяться ПАТ «Альфа-Банк», ПАТ «Скай Банк» та ПАТ «АкордБанк».

Автором систематизовано основні шляхи мінімізації банківських ризиків для обох груп банків, а саме: диверсифікації кредитів; страхування кредитів; введення права застави; контролю кредитоспроможності позичальника; забезпечення достатнього рівня ліквідності; хеджування валютних операцій; розрахунок максимально можливого обсягу позики для надання позичальнику.

Для другої групи банків необхідним є поглиблена робота з клієнтською базою. Можна бачити, що формально, при формуванні кредитного портфеля досліджуваних банків використовуються традиційні методи управління фінансовими ризиками. Однак, на нашу думку, банкам необхідно більш глибоко працювати зі своєю клієнтською базою. У першу чергу, погіршення пов'язано з тим, що банком проводиться досить жорстка кредитна політика. Вона полягає в тому, що та частина клієнтів, яка на сьогоднішній день мають певні труднощі в погашенні кредитів, в подальшому даним банком не обслуговуються. В результаті такої політики клієнтська база оновлюється щороку приблизно на 20%. Однак, практика економічної діяльності підприємств показує, що причини несвоєчасного повернення можуть носити тимчасовий характер.

Отже, банкам можна запропонувати проводити більш гнучку кредитну політику по відношенню до своїх клієнтів. У результаті можна

допомогтися додаткових позитивних результатів. Переконатися в цьому можна за допомогою здійснення економічних розрахунків приросту виручки.

Для того щоб прийняти рішення про надання комерційного кредиту, в відповідність до прийнятої кредитною політикою, банку необхідно розрахувати середній (очікуваний) прибуток. Для цього нам знадобиться додаткова інформація, що характеризує поведінку позичальника наступними показниками:

- Р - ймовірність повернення кредиту;
- (1 Р) - ймовірність неповернення кредиту;
- ΔВР - додаткова виручка від надання кредиту;
- К - витрати по кредиту.

У разі відмови позичальника в наданні кредиту, банк не понесе збитків, але й не отримає прибуток. Якщо ж банк вирішує надати кредит, то в разі повернення, він отримує додатковий прибуток (ΔВР - К) тощо. Якщо ж позичальник не виплачує кредит, то втрати банку будуть дорівнюють сумі наданого кредиту.

Індекс «пр» - приведення приросту виручки і витрат до єдиного моменту часу. Розрахуємо середню (очікувану) прибуток від кредиту за формулою (1).

$$П = Р \times (\Delta ВР - К)^{пр} - (1 - Р) \times К^{пр}, \quad (1)$$

де ΔВР = КП × Ср%;

КП - середня величина кредиту;

Ср% - середній відсоток.

$К^{пр} = \Delta ВР \times Рв$;

Уз - рівень витрат.

Отже, за вищезазначеними розрахунками, ПАТ «Альфа-Банк» отримає прибуток в розмірі 1289,769 млн. грн. у разі надання позик постійним та новим клієнтам (98% та 75%). Грунтуючись на досвіді можна припустити, що банк набуває в особі нового позичальника постійного клієнта, що дозволить збільшити прибуток. Прибуток ПАТ «Скай Банку» становить 2,705 млн. грн., що є досить низьким значенням в порівнянні із великими банками. Такий результат отримано через зменшення кредитного портфелю банку. Прибуток ПАТ «АкордБанку» становить 10,772 млн. грн., що є значно більшим за ПАТ «Скай Банк».

Як відомо, банк не бажає отримувати одноразовий дохід, він прагне отримувати постійний прибуток від усіх угод, які клієнт планує здійснювати. Для того щоб уникнути одноразового доходу, розробляються цільові програми про те, як знайти клієнтів та утримати клієнтів банку. Важливо точно розуміти, що кожен клієнт є вузьконаправленим і банк повинен обґрунтовувати критерії залучення клієнтів, ступеня зацікавленості в банківському продукті і наявність фінансових можливостей клієнта повернути борг. Отже, чим більше клієнтів залучає комерційний банк, тим більший прибуток він отримує, не зважаючи на зростаючий ризик.

ВИСНОВКИ

Отримані результати магістерського дослідження надають змогу зробити наступні висновки теоретико-практичного характеру та запропонувати такі рекомендації.

1. Кредитна політика банку являє собою комплекс заходів, який включає в себе аспекти фінансового менеджменту, ризик-менеджменту і фінансового маркетингу. Кредитна політика створює умови, необхідні для стабільно обґрунтованого надання кредиту. Банки повинні прагнути підтримувати низький профіль ризиків і добре диверсифікований якісний кредитний портфель. Кредитна політика уточнюється і конкретизується за допомогою детальних інструкцій і рекомендацій. Також кредитна політика може створити структуроване середовище, яка захищає один із найважливіших активів банку – дебіторську заборгованість. Вона повинна враховувати потреби та допомогти у досягненні цілей фінансово-кредитної установи. Кредитна політика як документ, повинна регулярно оновлюватись відповідаючи мінливим умовам ринку, у т.ч. конкурентного середовища.

2. Аналіз існуючих підходів до оцінювання кредитної політики банків став основою для обґрунтування теоретичних підходів до оцінювання кредитної політики банків, яка включає такі етапи: оцінка фінансового стану банку з використанням Z коефіцієнта, аналіз сучасного стану кредитних операцій банку, аналіз динаміки кредитного портфелю, оцінка ризику кредитного портфеля, оцінка управління та прибутковості кредитного портфеля, оцінка якості управління кредитним портфелем, визначення загальної оцінки кредитного портфеля, які дозволять збільшити ефективність управління кредитною політикою досліджуваних банків.

3. Так як жодну модель банкрутства не можна вважати досконалою, для об'єктивності загального аналізу розглядалися відразу декілька моделей., що дозволило в повній мірі дослідити фінансовий стан банків. Аналіз фінансового стану досліджуваних банків з використанням Z коефіцієнта показав, що більшість банків мають недосконалий фінансовий стан і загрозу фінансової кризи.

4. Аналіз сучасного стану кредитних операцій банку показав, що більшість досліджуваних банків мають значення коефіцієнту наближене до критичного, а отже частка кредитних операцій у загальних активах банку є завеликою і банк є перенавантаженим позиками. Проведений аналіз динаміки кредитного портфелю дозволив виявити, що більшість банків мають тенденцію до зменшення кредитного портфелю, що свідчить про зменшення кредитної діяльності банків. Оцінка ризику кредитного портфеля показала, що банки не в повній мірі є захищеними від ризику неповернення позик, що є негативною тенденцією. Отже, при нестабільній ситуації банки не зможуть в повній мірі виконати зобов'язання перед своїми клієнтами. Оцінка прибутковості кредитного портфеля досліджуваних банків дозволила виявити, що банки проводять якісну кредитну політику в зазначеному аспекті. Зазвичай збільшення прибутковості відбувається у результаті

зменшення процентних витрат банку. Оцінка якості управління кредитним портфелем показала, що якість кредитних портфелів у більшості банків підвищилась, що є позитивною тенденцією. Хоча частка «непрацюючих» кредитів в загальному обсязі кредитного портфеля є зavelикою у ПАТ «Скай Банку» та ПАТ «АкордБанку». Визначено, що більшість банків мають великий коефіцієнт рефінансування, а отже міжбанківські залучені позики у декілька разів переважають над розміщеними міжбанківськими кредитами, що свідчить про те, що банки є залежними від міжбанківських позик.

5. У результатах оцінки та обґрунтуванні рекомендацій управління кредитною політикою банку визначено напрямки підвищення ефективності управління кредитною політикою, визначено загальні методи зниження ризиків банківської діяльності. Автором виявлено, що основний спосіб зниження кредитного ризику - проведення оцінки кредитоспроможності позичальника, при якому відбувається оцінка ймовірності погашення кредиту, що передбачає аналіз платоспроможності потенційного клієнта. Для банків, які мають проблеми в управлінні кредитною політикою необхідним є поглиблена робота з клієнтською базою.

6. У результаті аналізу якості управління кредитною політикою здійснено поділ досліджуваних банків на дві групи. До банків з ефективною кредитною політикою відносяться ПАТ КБ «ПриватБанк» та ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», а до другої групи відносяться ПАТ «Альфа-Банк», ПАТ «Скай Банк» та ПАТ «АкордБанк». Автором систематизовано основні шляхи мінімізації банківських ризиків для обох груп банків та розраховано можливий приріст виручки банків у випадку впровадження рекомендацій щодо удосконалення роботи з клієнтами банку.

АНОТАЦІЯ

Морозова А.А. Управління кредитною політикою банку. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2019.

Магістерське дослідження спрямоване на вирішення проблеми удосконалення теоретичного підходу до управління кредитною політикою банку.

У роботі досліджено теоретичні підходи до визначення поняття кредитної політики банку. Здійснено порівняльний аналіз існуючих методик оцінки кредитної політики банку.

Визначено фактори, які найбільшим чином впливають на кредитну політику банку. Це стало основою для обґрунтування теоретичного підходу до оцінювання управління кредитною політикою банку.

Проведено оцінку фінансового стану досліджуваних банків та оцінку кредитної політики банку. Обґрунтовано рекомендації щодо удосконалення управління кредитною політикою досліджуваних банків.

Ключові слова: кредитна політика, кредитний портфель, кредитний ризик, кредитні операції, управління кредитною політикою, кредитні ресурси

ABSTRACT

Morozova A.A. Bank Credit Policy Management. - Manuscript.

The thesis for the Master degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". – The Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, 2019.

The thesis is aimed at the problem solving for improving the theoretical approach of estimation the bank's credit policy management.

The theoretical approaches to the definition of the concept of a bank's credit policy are investigated in the paper. A comparative analysis of existing methods of assessing the bank's credit policy is carried out.

The factors, which influence the bank's credit policy the most, are determined. This became the basis for the substantiation of the theoretical approach to assessing the management of the bank's credit policy.

An estimation of the financial status of the banks under study and assessment of the bank's credit policy are carried out, which includes the following steps: assessment of the financial condition of the bank using the Z coefficient, analysis of the current state of bank lending operations, analysis of the dynamics of the loan portfolio, credit portfolio risk assessment, management assessment and profitability of the loan portfolio, assessment of the quality of credit portfolio management, determination of overall credit portfolio assessment, which will increase the efficiency of management of the credit policy of the studied banks. The recommendations for improving the management of credit policy of investigated banks are substantiated.

Keywords: credit policy, credit portfolio, credit risk, credit operations, credit policy management, credit resources.